

Sreda, 20. april 2005.
Postupak zbog nepoštovanja Suda
protiv svedoka Koste Bulatovića

Otvorena sednica
Optuženi je bolestan
Početak u 9.07 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Prvo ćemo da se pozabavimo nekim širim pitanjima koja se odnose na ovu suđenja i drugo, konkretnim pitanjem koje se odnosi na svedoka Kostu Bulatovića. Juče kada smo završili sa radom, čekali smo na lekarski izveštaj o zdravlju optuženog Sobodana Miloševića. Dobili smo taj izveštaj u međuvremenu. Pretresno veće je odlučilo da je u interesu suđenja i u interesu javnosti da se taj izveštaj obelodani javnosti. Zato ću sada da ga pročitam. Izveštaj je napisao doktor Falke (Falke) i u njemu stoji: "Nakon sastanka sa Miloševićem juče uveče i konkretnih pitanja koje je jutros postavilo Pretresno veće, potvrđujem da gospodin Milošević ne bi trebalo da prisustvuje suđenju tokom ove nedelje. Kad je reč o pitanjima koja je postavio sudija Robinson (Robinson), a to je ešta nije u redu sa optuženimí, može da se kaže sledeće. U petak 16. aprila 2005. godine primetio sam povišeni krvni pritisak kod gospodina Miloševića. Došlo je do povećanja na neprihvatljivo visoku vrednost 215/130 u ponedeljak posle podne. Sledeće pitanje, ežašto on ne treba da prisustvuje suđenjuí. Imajući u vidu prvo pitanje, budući da je krvni pritisak bio opasno visok juče posledne, povezano sa povećanim rizikom kardio-vaskularnog incidenta, od velike je važnosti da se isključi svaka aktivnost koja prouzrokuje stres, sve dok se krvni pritisak ne normalizuje. Pitanje, ekoliko dugo on neće moći da prisustvuje suđenjuí. Posavetovavši

se sa kardiologom, promenjen je zdravstveni režim. Ako novi lekovi budu imali učinka, optuženi bi trebalo da se oporavlja ostatak ove nedelje, a ja ću njegovo stanje ponovo da razmotrim u ponedjeljak, 25. aprila 2005. godine". To je bio, dakle, izveštaj lekara. Želeo bih da obavestim strane da je Pretresno veće u međuvremenu obavestilo doktora da pregled gospodina Miloševića treba da se održi u petak, ovaj petak, kako bismo pre kraja nedelje dobili obaveštenje o zdravstvenom stanju optuženog i kako bismo onda bili u stanju da odlučimo šta će da se dešava sledeće nedelje, budući da smo za sledeću nedelju imali suđenje zakazano od ponedjeljka do srede. Ukoliko nema komentara na ovo, zamoliću gospodina Keja (Kay) da obavesti Pretresno veće o svom susretu sa gospodinom Jašovićem.

ADVOKAT KEJ: Da, ja sam otišao u hotel gde je odseo gospodin Jovanović juče. Dok sam još bio u zgradi, dobio sam obaveštenje da on neće da se složi s tim da se sretne samnom, ali ja sam ipak odlučio da odem tamo i da se s njim sastanem. Uspeo sam da se vidim s njim i razgovarali smo, otprilike, nekih 15 minuta. Objasnio sam mu situaciju i zapitao ga da li bi se on složio da bude svedok u Predmetu Milošević, svedok Odbrane, a da ga ja ispitujem. On je u nekoliko navrata odbio da se sa time složi. Prema tome, pod tim okolnostima ja nemam nikave podatke o njegovom budućem iskazu i ne mogu da obavestim Sud šta će on u svom iskazu da kaže. Pregledao sam fasciklu sa dokaznim predmetima koji bi trebalo da budu uvršteni u spis putem njega i na osnovu toga jasno mi je da je on jedan važan svedok, pogotovu o aktivnosti OVK (UCK, Ushtria Clirimtare e Kosoves) na području Štimlja (Shtime). To se ne odnosi samo na Račak (Recak) nego i na Rance (Rance) i druge gradove i sela u okolini Štimlja, a što se sve odnosi na optužnicu i na navode u vezi sa Račkom konkretno. Prema tome, to je sve šta mogu da kažem s tim u vezi. Juče je Pretresno veće reklo da pre nego što može da razmotri nastavak suđenja u odsustvu optuženog, da će Pretresno veće prvo da sasluša pravne argumente. Ja sam vam već rekao da smo mi počeli da radimo na jednom takvom dokumentu, još ga nismo završili, ali ćemo ga imati kasnije danas i to je jedan temeljni pregled svih relevantnih pitanja.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Kej. Gospodine Najs (Nice), imate li vi nešto?

TUŽILAC NAJS: Samo jedna stvar u vezi sa ovim šta je gospodin Kej upravo rekao. Mi smo shvatili da je Jašović bio voljan da svedoči uz prisustvo optuženog, iako to nikada, naravno, nije bilo eksplicitno rečeno, ali to je svakako bila implikacija. Gospodin Kej sada nije rekao izričito da Jašović odbija da svedoči zbog toga što optuženi nije prisutan u sudnici, pa nam, prema tome, nije ni izričito rekao da će gospodin Jašović želeći da svedoči kad optuženi bude ovde.

ADVOKAT KEJ: Ali to je upravo tako.

TUŽILAC NAJS: Hvala.

SUDIJA ROBINSON: Hvala. A sada prelazimo na stvar koja se odnosi na svedoka Kostu Bulatovića. Molim da se svedok uvede u sudnicu. Gospodine Burgon (Bourgon), prepoznao sam vas.

ADVOKAT BURGON: Dobro jutro, gospodine predsedniče. Časni Sude, želeo bih da zatražim dozvolu da se obratim Pretresnom veću pre nego što svedok bude uveden u sudnicu.

SUDIJA ROBINSON: Da, možete.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Burgon, pretpostavljam da vi želite da se obratite Pretresnom veću u odsustvu svedoka, uz njegov pris-tanak?

ADVOKAT BURGON: Da, svakako.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite.

ADVOKAT BURGON: Hvala, gospodine predsedniĉe. Ćasni Sude, mene je sekretar Suda dodelio da budem dodeljeni advokat svedoku Bulatoviću, na osnovu zahteva koji je izrazilo Pretresno veće juĉe pri kraju rasprave. Ja sam za potrebe toga dobio transkript juĉerašnje sednice koji sam pregledao. Isto tako, jutros sam se sastao sa gospodinom Bulatovićem i s njime proveo otprilike 45 minuta. A sada, pre nego što svedok bude uveden u sudnicu, Źeleo bih da obavestim Pretresno veće o tome šta sam uspeo da postignem u obavljanju mojih duŹnosti dodeljenog advokata. Meni je jutros reĉeno i gospodin Bulatović će to da potvrdi, da se on sinoć sastao sa jednim od saradnika optuŹenog, kao što su strane traŹile posle juĉerašnje sednice.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Burgon, mene to brine. Zašto mi sve ovo slušamo bez prisustva svedoka? Postoji li za to neki razlog?

ADVOKAT BURGON: Ćasni Sude, ja jednostavno obaveštavam vas o tome šta sam uĉinio kao dodeljeni advokat. Ako vi to Źelite, ja to mogu da uĉinim u prisustvu svedoka. Ja sam jednostavno mislio da će biti prikladnije da Pretresno veće ima te informacije pre nego što ĉuje stav svedoka.

SUDIJA BONOMI: Pa dobro, ako moje kolege smatraju da je to odgovarajuće...

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Molim da se svedok uvede u sudnicu.

ADVOKAT BURGON: Hvala.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Bulatoviću, gospodin Burgon obratio se Pretresnom veću, ali Pretresno veće je odluĉilo da se vi

uvedete u sudnicu zato što smatramo da vi treba da budete ovde kako biste čuli šta on kaže. Gospodine Burgon, možete da nastavite. Najbolje je da počnete ispočetka.

ADVOKAT BURGON: Hvala, gospodine predsedniče. Počecu ispočetka i biću kratak. Ja sam, dakle, dodeljen od strane sekretara ovog Suda kao dežurni advokat svedoku gospodinu Bulatoviću i to na osnovu zahteva Pretresnog veća koja je bila izražena juče pri kraju rasprave. Dobio sam kopiju transkripta jučerašnje sednice. Taj sam transkript pročitao. Isto tako, sastao sam se jutros s gospodinom Bulatovićem i proveli smo otprilike 45 minuta zajedno. Sada bih uz pristanak gospodina Bulatovića želeo jednostavno da vas izvestim o mojim aktivnostima kao dežurnog advokata, kako bi Sud mogao da ima na raspolaganju sve informacije pre nego što postavi bilo kakvo pitanje svedoku. Obavešten sam da se gospodin Bulatović juče sastao sa jednim od saradnika optuženog, što je Pretresno veće odobrilo posle jučerašnje sednice. Isto tako rečeno mi je da je taj sastanak održan kako bi se razgovaralo o pitanju svedočenja ovog svedoka i da nije imalo nikakve veze sa sadržajem njegovog svedočenja. Ja sam jutros u mom kontaktu sa svedokom, gospodinom Bulatovićem, njega obavestio o merodavnim pravilima Međunarodnog Suda koja regulišu i njegovu situaciju, situaciju svedoka pred Pretresnim većem Suda. I ja bih sada samo želeo da potvrdim da je u ovom trenutku gospodin Bulatović spreman da odgovara na pitanja Suda i objasni njegov stav uz puno saznanje o tome kakve su posledice.

SUDIJA ROBINSON: Hvala. Gospodine Bulatoviću, juče kada smo prekinuli sa radom, to smo učinili kako biste vi imali dovoljno vremena da ponovo razmotrite svoj stav. Drugim rečima da razmislite o tome da li ste spremni da odgovarate na pitanja koja mora da vam postavlja tužilac u unakrsnom ispitivanju. Jeste li ponovo razmotrili vaš stav?

SVEDOK BULATOVIĆ: Da, razmotrio sam.

SUDIJA ROBINSON: I kakav je vaš stav u vezi s time sada?

SVEDOK BULATOVIĆ: Ja ostajem pri odluci koju sam juče ovde pred vama izrekao.

SUDIJA ROBINSON: Da stvari budu apsolutno jasne: to znači da vi niste spremni odgovarati na pitanja tužioca u unakrsnom ispitivanju?

SVEDOK BULATOVIĆ: Da.

SUDIJA ROBINSON: Kao što sam vam juče objasnio, to vas izlaže optužbi za nepoštovanje Suda po pravilu 77 Pravilnika o postupku i dokazima (Rules of Procedure and Evidence).

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Sada ćemo da napravimo pauzu od pola sata kako bi se formalno formulisala optužnica. Nastavićemo sa radom u 9.50. Gospodine Burgon.

ADVOKAT BURGON: Gospodine predsedniče, da li sam dobro shvatio da je doneta odluka da će svedok da bude optužen, jer vi ste sada rekli da treba formulisati Optužnicu ili da li se možda radi tek o predlogu optužnice? Želeo bih tačno da znam kakav je status ovoga svedoka u ovom trenutku.

SUDIJA ROBINSON: On će da bude optužen, Optužnicu ćemo da formulišemo i da pročitamo vama i svedoku kada nastavimo sa radom u 9.50.

ADVOKAT BURGON: Hvala, Časni Sude.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Pretresno veće je izdalo nalog u skladu sa pravilom 77(D)(II). Taj nalog treba da se dostavi svedoku i njegovom advokatu, gospodinu Burgonu. A nalog može da se raspodeli i drugim stranama. Nalog je na engleskom i mi, naravno, znamo da treba da se prevede. Ja ću sada da prođem kroz njega i prevedena verzija na jeziku svedoka biće dostupna za, otprilike, jedan sat. U nalogu se konstatuje da je svedok odbio da odgovara na pitanja Tužilaštva u unakrsnom ispitivanju. Iznose se relevantne odredbe pravila 77 i u nalogu dalje stoji: Pretresno veće ima razloga da veruje da svedok možda ne poštuje Sud, zato je prikladno da samo Pretresno veće započne postupak protiv svedoka. U nalogu dalje stoji da Pretresno veće smatra da postoje dovoljne osnove za krivično gonjenje ovog svedoka za nepoštovanje Suda i na osnovu pravila 77(D)(II), postoje dovoljni razlozi da se izda nalog umesto optužnice i da ovo Pretresno veće nastavi samo sa krivičnim postupkom. Zatim se u nalogu iznosi optužba: "Kosta Bulatović, rođen 1937. godine u selu Dobruša (Dobrushe), na severu Metohije, optužuje se da je 19. i 20. aprila 2005. godine, kao svedok pred Pretresnim većem broj 3 Međunarodnog suda, svesno i voljno ometao sprovođenje pravde time što je uporno odbijao da odgovori na pitanja koja je postavilo Tužilaštvo, suprotno pravilu 77(A)(I) Pravilnika." To je, dakle, konkretna optužnica. Pretresno veće će samo da nastavi da vidi postupak u ovoj stvari. Pravo je da gospodin Bulatović i njegov advokat dobiju dovoljno vremena da razmotre ovu situaciju. Zato ćemo sada da prekinemo sa radom i da nastavimo u 12.30. Tada ćemo da nastavimo zasedanje i tada će gospodin Bulatović da se izjasni o krivici po toj optužnici. Gospodine Burgon.

ADVOKAT BURGON: Hvala, gospodine predsedniče. Želeo bih samo da razjasnim sa Pretresnim većem da sam tokom ove pauze imao razgovor sa zamenikom sekretara Međunarodnog suda koji je razjasnio mandat koji sam dobio od sekretara. Ja znam da ranije nije postojao pisani nalog u tom smislu. Juče mi je usmeno rečeno da ću ja da budem dežurni advokat za ovog svedoka, a sada mi je

razjašnjeno da je moj mandat dvostruk. Moram da budem dežurni advokat za ovog svedoka, a ako i kada dođe do toga da taj svedok bude optužen za nepoštovanje Suda po Pravilu 77 Pravilnika o postupku i dokazima, ja postajem njegov advokat u tom postupku, naravno uz uslov da svedok, gospodin Bulatović, pristane na to, svedok koji je sada postao optuženi. Ja ću zato da se posavetujem s mojim klijentom tokom ove pauze. Kako bi moje konsultacije s klijentom mogle nesmetano da prođu, želeo bih razjašnjenje od Pretresno veća na koji način Pretresno veće namerava da nastavi postupak. Vi ste pre nekoliko trenutaka rekli da nameravate da se održi prvo pojavljivanje.

SUDIJA ROBINSON: Ne, ne, nisam rekao prvo pojavljivanje. Samo će da se izjašnjava o krivici. Kao što znate, Pravilnik se odnosi *mutatis mutandis* i na krivično gonjenje zbog nepoštovanja Suda po pravilu 77. Dakle to može da se primeni, ali samo *mutatis mutandis*. Prema tome, mi ćemo u 12.30 da čujemo kako će optuženi svedok da se izjasnio krivici i nastavićemo sa postupkom za nepoštovanje Suda. Čućemo sve šta optužena osoba ima da kaže u svoju odbranu i šta vi, kao advokat, želite da iznesete u njegovu korist.

ADVOKAT BURGON: Hvala, časni Sude. Ja bih sada želeo da obavestim Pretresno veće da sam razmotrio ovaj Predmet i da, naravno, moram da se posavetujem sa svedokom, ali mislim da ću, možda, u 12.30 da imam neke preliminarne primedbe. Hvala.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Burgon, nastavljamo sa radom u 12.30.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Burgon, vidim da ste ustali. Imate li neke argumente pre nego što nastavimo sa izjašnjavanjem o krivici?

ADVOKAT BURGON: Da, gospodine predsedniče. U ime optuženog koji je prihvatio da ga zastupam, barem sve dok ne započne suđenje protiv njega, želeo bih da se obratim Sudu i iznesem sledeće preliminarne primedbe. Prvo, časni Sude, izdat je nalog i odlučeno je da se nastavi sa suđenjem protiv gospodina Bulatovića po pravilu 77(D)(II). Kao što je Pretresno veće reklo, delovi IV do VIII Pravilnika o postupku i dokazima, primenjuju se *mutatis mutandis* na postupak za nepoštovanje Suda. Ipak, Pretresno veće je neposredno pred pauzu potvrdilo da se ovde ne radi o početnom pojavljivanju *per se*, u skladu sa Pravilom 62 Pravilnika o postupku i dokazima, te da Pretresno veće prvo namerala da sasluša izjašnjavanje o krivici i zatim da nastavi s postupkom za nepoštovanje. S tim u vezi želeo bih da iznesem nekoliko preliminarних argumenata. Moj prvi argument je da nije prikladno to da ovo Pretresno veće nastavi sa većanjem za nepoštovanje Suda. Kao podršku tom stavu, nudim sledeće argumente: prvo, pravilo 77(C)(II) navodi da Pretresno veće može samo da započne postupak, odnosno da pokrene postupak. U ovom Predmetu Pretresno veće je izdalo nalog i Pretresno veće je to već počelo. Pretresno veće je time već pokrenulo postupak. Prelazimo sada na potparagraf (D)(II) u kome stoji da Pretresno veće može samo da preduzme krivično gonjenje u ovoj stvari. Naše mišljenje, Časni Sude, je to da nije prikladno da ovo Pretresno veće nastavi s krivičnim gonjenjem u ovom Predmetu.

SUDIJA ROBINSON: Vi, dakle, kažete da bismo mi na taj način nepravilno primenili naše diskreciono pravo.

ADVOKAT BURGON: Upravo to i želeo bih da objasnim zašto. Ako pogledamo situaciju *prima facie*, nalog koji je Pretresno veće izdalo je jednostavan i izgleda da je optužnica jednostavna. Prvo, da li je Tužilaštvo postavilo pitanja i drugo, da li je optuženi odbio da odgovara na ta pitanja. Prema tome, stvari izgledaju jednostavne. Međutim ja tvrdim da je u ovom Predmetu situacija mnogo komplikovanija. Pitanje u ovom Predmetu je da li je optuženi dok je bio

svedok pred ovim Pretresnim većem uopšte imao obavezu odgovaranja na ta pitanja? Kontekst tog pitanja je da li ovaj Sud ima jurisdikciju da drži suđenje ili deo suđenja *in absentia*? Ako se na to pitanje odgovori negativno, onda je, po našem mišljenju, ova cela stvar bespredmetna. Juče je Pretresno veće donelo odluku po ovom pitanju na osnovu tumačenja jedne odluke Žalbenog veća u kojoj se kaže da bi se suđenje moglo nastaviti bez prisustva optuženog. Osim toga, Pretresno veće je priznalo da je ovo pitanje koje, prvo, nije sasvim jasno i drugo, traži detaljne argumente strana. Drugim rečima, gospodine predsedniče, Pretresno veće se već odlučilo po pitanju da li ono može da nastavi sa suđenjima *in absentia* u ovom Predmetu. U svetlu gore navedenog, mi, uz dužno poštovanje, tvrdimo da zato nije prikladno da ovo Pretresno veće rešava po ovoj stvari. U podršku takvom stavu želeo bih da citiram sledeći paragraf. Dolazi iz Velike Britanije (Great Britain), a odnosi se na jedno upuststvo za praksu koje je izdao Vrhovni sud (Lord Chief Justice) u maju 2001. godine. Referenca 3 All E.R.94. Izvinjavam se što ne znam tačno šta ova skraćenica znači.

SUDIJA BONOMI: To je publikacija koja se zove "Izveštaji svih zakona Engleske" (All England Law Reports). Vi kažete da je to iz 2001.godine?

ADVOKAT BURGON: 2001. časni Sude.

SUDIJA ROBINSON: To je, dakle, 3 AER.

SUDIJA BONOMI: Ne, All E.R.

SUDIJA ROBINSON: U redu.

ADVOKAT BURGON: U skladu sa ovim uputstvom koje je izdao Vrhovni sud, ukoliko se sudiji uputi krivično delo nepoštovanja suda, nije prikladno da isto sudsko veće rešava u toj stvari. I "B", u slučaju da se navod o nepoštovanju suda osporava, do suđenja

mora da dođe što je moguće ranije i to suđenje mora da se održi pred većem sudija u kome ne učestvuju sudije pred kojima je došlo do navodnog nepoštovanja suda. Ako se suđenje po tom pitanju može održati istog dana kad je došlo do nepoštovanja suda, to treba organizovati uzimajući, pri tom, u obzir član 6 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (European Convention of Human Rights and Fundamental Freedoms). Osim toga Časni Sude, imam ovde i dokument koji sadrži smernice za sudije, a koji je izdala Komisija za pravosudne studije (Judicial Studies Board) Velike Britanije. To je dokument koji svako može da pronađe na internetu. U tom dokumentu se govori o postupku za nepoštovanje suda. Na strani 51 ovog dokumenta stoji sledeće: "Kad se ospori nepoštovanje suda, suđenje treba da se održi što je moguće ranije. Suđenje treba da se održi pred različitim sudskim većem. Potreba za nezavisnim i nepristrasnim sudom može da dovede do toga da se veće ili sudije dovedu iz druge pravosudne institucije, kako bi sudili u toj stvari. Može da bude potrebno da sud naloži nezavisnim advokatima da nastupe kao tužioc i u toj stvari i u takvom se postupku sudije, sudski savetnici, advokati i sami mogu pozvati kao svedoci".

SUDIJA ROBINSON: Ima li nekih evropskih predmeta o ovome, pred Evropskim sudom (European Court of Human Rights)?

ADVOKAT BURGON: Ovo su smernice za sudije u Velikoj Britaniji.

SUDIJA ROBINSON: Da, ali ja vas pitam da li su vam poznati neki takvi slučajevi koji su možda došli pred Evropski sud?

ADVOKAT BURGON: Poznati su mi neki slučajevi pre Evropskim sudom za ljudska prava. Međutim, ja sada, u ovom kratkom vremenu koje sam imao na raspolaganju, nisam pronašao konkretan predmet koji bi se ticao upravo ove stvari. Ako gledamo uputstvo za praksu koje je izdao Vrhovni sud, u komentaru se spominje predmet *Kiprijanu protiv Kipra* (Kyprianou versus Cyprus). To je

presuda koju je doneo Evropski sud za ljudska prava. Ja sada nisam u situaciji da vam kaŹem da taj predmet u potpunosti odgovara naŹoj danaŹnjof situaciji. Argument koji ja sada iznosim je to da je pitanje suĹenja *in absentia* nerazdvojno sa pitanjem nepoŹtovanja Suda ovog svedoka. O tom je pitanju ovo Pretresno veće već doneo svoju odluku i zato, po mom miŹljenju, ne bi bilo prikladno da ovo isto Pretresno veće, ja to, naravno, kaŹem uz svo duŹno poŹtovanje prema vama sudijama, ne bi bilo prikladno da ovo Pretresno veće nastavi da reŹava po nalogu koji je ono samo izdalo.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Burgon, moŹda bi trebalo da uzmete u obzir ono Źta je Pretresno veće reklo o odluci Źalbenog veća i da se to odnosilo na ovog konkretnog svedoka. Ja liĹno ne verujem da je ispravno da se kaŹe da se Pretresno veće već opredelilo po pitanju suĹenja *in absentia*, kad je reĹ o nastavku u ovom predmetu kao celini. Mi smo doneli odluku koja se odnosi konkretno na ovog svedoka.

ADVOKAT BURGON: Da, gospodine predsedniĹe, imam ovde transkript i vi ste, zaista, u pravu. Pretresno veće nije donelo odluku o principu odrŹavanja suĹenja *in absentia*, upravo suprotno, Pretresno veće je reklo da je to pitanje o kome treba sasluŹati argumente. MeĹutim, nemam sada ovde taĹan paragraf, ali Pretresno veće jeste reklo da kada je reĹ o ovom svedoku, onda se odluka Źalbenog veća mora tumaĹiti tako da se moŹe nastaviti sa unakrsnim ispitivanjem tuŹioca.

SUDIJA ROBINSON: Da, ali imajte na umu da je ovo svedok koga je optuŹeni već ispitao u glavnom ispitivanju i za njega je bilo preostalo samo unakrsno ispitivanje. Ovde se ne radi o tome da je njega trebalo ispitivati u glavnom i unakrsnom ispitivanju u odsustvu optuŹenog. OptuŹeni ga je već ispitao. Mi smo isto tako doneli odluku o izvesnim zaŹtitnim mehanizmima kako bismo se pobrinuli da ne doĹe do Źtete po optuŹenog. Mi smo naloŹili da

se i transkript i video snimak postupka dostavi optuženom.

ADVOKAT BURGON: Gospodine predsedniče, u ovom slučaju bih želeo da kažem još i sledeće. Istina je da postoje specifične okolnosti vezane uz ovog optuženog u vreme dok je on bio svedok pred ovim Pretresnim većem. Moji argumenti se ne odnose na te specifične okolnosti. Moji argumenti odnose se na to da je Pretresno veće reklo da je Žalbeno veće, bez obzira na okolnosti, donelo odluku koja Pretresnom veću dozvoljava da se nastavi sa unakrsnim ispitivanjem. I ja sada, uz dužno poštovanje, kažem da bez obzira na to koje su okolnosti navele Pretresno veće da donese svoju odluku, to ne menja činjenicu da je Pretresno veće takvu odluku donelo. Pored toga, kad se Pretresno veće juče obratilo svedoku, činjenica da je Žalbeno veće Suda bilo izvor na osnovu koga je Pretresno veće donelo odluku i obratilo se svedoku, je spomenuta svedoku kad mu se Pretresno veće obratilo. Prema tome, to ima ključnu ulogu u ovom postupku.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Burgon, ta odluka može da se ospori samo u žalbenom postupku. To nije odluka koju bi moglo drugo Pretresno veće na istom nivou na kome je i ovo Pretresno veće da donese. Ta je odluka doneta i jedino pitanje koje se sada postavlja je da li ovaj optuženi obija da odgovara na pitanja. I jednom kad se to utvrdi, onda sve to možda može da se prebaci pred Žalbeno veće, ukoliko vi niste zadovoljni našom odlukom. I, naravno, optuženi ima pravo da to prenese pred Žalbeno veće. Međutim, ja ne očekujem da bi odluka koju smo mi ovde doneli mogla biti osporavana pred Pretresnim većem istoga ranga.

ADVOKAT BURGON: Ja mislim da ste vi upravo rekli tačno ono šta treba da se kaže. Zašto? Nakon što je ovo Pretresno veće donelo svoju odluku, ono kad bude rešavalo o nepoštovanju Suda, neće moći da ispituje svoju prethodnu odluku.

SUDIJA BONOMI: Ali to sada uopšte ne dolazi na dnevni red. Ta je

naša odluka sada prošlost. Mi u našem postupku sada po ovome moramo samo da gledamo da li je ta odluka ispoštovana ili ne.

ADVOKAT BURGON: Uz dužno poštovanje, s tim se ne slažem, jer prilikom vašeg odlučivanja o tome da li je ovaj optuženi kriv ili nije, za nepoštovanje Suda, drugo Pretresno veće neće da bude vezano vašom odlukom da je bilo moguće da se nastavi sa unakrsnim ispitivanjem Tužilaštva. I u tom smislu bi drugo Pretresno veće bilo u daleko boljoj poziciji da garantuje pravo optuženog na pravično suđenje pred nezavisnim i nepristrasnim Pretresnim većem. Ako mi dozvolite da nastavim, gospodine predsedniče, s mojim drugim argumentima. Moj drugi argument je da ukoliko Pretresno veće ipak odluči da nastavi sa postupkom za nepoštovanje Suda, kao što je ranije rečeno, ukoliko suđenje mora da se održi što je moguće ranije, onda sva prava i sve garancije za optuženog iz člana 6 Evropske povelje (Charter of Fundamental Rights of the European Union), moraju da budu zagarantovana.

SUDIJA ROBINSON: Ja mislim da je bolje ovde da se oslanjamo na Međunarodnu povelju o građanskim i političkim pravima (International Covenant on Civil and Political Rights), jer je to jedna međunarodna, a ne regionalna konvencija i u njoj učestvuje mnogo veći broj zemalja. I konačno, na osnovu te povelje, njenog člana 14, je generalni sekretar ovlastio ovaj Sud da se drži te odredbe prilikom poštovanja prava optuženog.

ADVOKAT BURGON: Časni Sude, ukoliko sam ja rekao nešto za šta Pretresno veće smatra da je neprikladan pravni izvor, izvinjavam se.

SUDIJA ROBINSON: Ne, ne, ja nisam rekao da je to bilo neprikladno. Samo kažem da kada je reč o ovome Sudu, uvek je sigurnije osloniti se na Međunarodnu povelju i njene komentare i to iz razloga koje sam naveo.

ADVOKAT BURGON: Hvala, gospodine predsedniče.

SUDIJA ROBINSON: Ako pročitate pripremnu izjavi Generalnog sekretara na temelju koje je onda usvojena rezolucija kojom je osnovan ovaj Međunarodni sud, videćete da u vezi sa članom 21 on konkretno spominje član 14 Međunarodne povelje o građanskim i političkim pravima i to iz veoma dobrog razloga. To je jedna međunarodna povelja, međunarodni ugovor koji je potpisalo, otprilike, 150 država članica.

ADVOKAT BURGON: Hvala vam na vašem savetu, ali kad ste već spomenuli član 21 Statuta (Statute), možda je onda bolje da se svi oslonimo na član 21 Statuta. I ukoliko ovde bude nastavljen postupak za nepoštovanje Suda protiv gospodina Bulatovića, onda se moraju garantovati prava optuženog definisana članom 21 i to u celini. To u paragrafu 4 obuhvata, prvo, da mu se daje odgovarajuće vreme i uslovi za pripremu odbrane. Zatim da ima dovoljno vremena da se pripremi za odbranu. U ovom postupku optuženi koji je pred vama nije spreman da se izjasni po optužbama danas. Razlog za to je sasvim očigledan. Kao što sam već objasnio, iako se ovo na prvi pogled čini veoma jednostavnim pitanjem, da bi mogla da se pripremi odbrana, možda će biti potrebni detaljni i opširni pravni argumenti, možda će biti potrebno detaljno istraživanje i možda će biti potrebno pozivanje svedoka, jer se ovde ne radi jednostavno samo o tome da je on odbio da odgovori na pitanje.

SUDIJA ROBINSON: Pozivanje svedoka?

ADVOKAT BURGON: Da.

SUDIJA ROBINSON: Jeste li vi ozbiljno o tome razmislili? Da li vi to ozbiljno kažete?

ADVOKAT BURGON: Ja nisam o tome još ozbiljno razgovarao sa

mojim svedokom, međutim mogu da kažem da smo to spomenuli u našim razgovorima i u ovom trenutku ja ne mogu da potvrdim da će svedoci da budu pozvani. Međutim u ovom Predmetu postoje neke stvari, postoje neke reči koje su pripadnici ovoga Suda rekli ovom optuženom kada je on bio prvi put pozvan da svedoči. I, isto tako, postoje i druge mogućnosti da Odbrana poziva svedoke u vezi sa ovim postupkom.

SUDIJA BONOMI: Pre nego što me uverite da se tako nešto može dogoditi, morao bih da znam o čemu vi to govorite. Dajte mi jedan primer reči koje je izrekao ovaj Sud, a koje bi mogle da dovedu do potrebe za detaljno istraživanje i komplikovane pravne argumente izvođenja svedoka.

ADVOKAT BURGON: Časni Sude, samo Pretresno veće je već govorilo o pitanju *in absentia* ...

SUDIJA BONOMI: Ali pretpostavimo da je to sada irelevantno. Pretpostavimo da je to sada iza nas. Samo hipotetički, za potrebe ove diskusije, da to ne može biti vaša odbrana. Šta onda još može da bude vaša Odbrana?

ADVOKAT BURGON: Dozvolite mi da istaknem da u hipotetičkom scenariju postoji jedan svedok i želeo bih sada da se odmaknemo od ovog konkretnog slučaja, uzmimo jedan hipotetički scenario: predstavnici ovoga Suda stupe u kontakt sa nekim svedokom, od njega zatraže da svedoči. Kad oni od njega traže da svedoči, tokom međusobnih savetovanja izreknu se neka obećanja, neka uputstva, neke smernice, neke garancije koje se ponude svedoku. Ovaj se svedok onda pojavi pred Pretresnim većem i odjednom se okolnosti promene. I to onda dovede do toga da iako Pretresno veće želi da umiri njegova strahovanja, on još uvek na umu ima ona obećanja, one garancije koje je ranije dobio i to bi mogao da bude njegov izgovor. Ja sada ovo govorim sasvim odvojeno od našeg tekućeg Predmeta zato što ste od mene zatražili da vam

dam jedan primer. Dakle, u slučaju nepoštovanja Suda, poput ovoga, postoji mogućnost da se pozove neki svedok. Drugi primer, Časni Sude je sledeće. Juče je održan satanak o čemu sam ja obavestio Pretresno veće, između ovog optuženog i jednog od saradnika optuženog u glavnom suđenju. Ono šta je rečeno na tom sastanku može ovde da bude relevantno. Ja ne znam da li je to relevantno, ja to sada ne mogu da kažem, ali mi ne možemo da izbegnemo činjenicu da ono šta je na tom sastanku rečeno može da bude relevantno za optužbu o nepoštovanju Suda. Prema tome, iz svih tih razloga nastaviti sa postupkom u ovom trenutku, značilo bi ne dozvoliti ovom optuženom da ima potrebno vreme i resurse da pripremi svoju odbranu. Dalje, gospodine predsedniče, sledeće pitanje je zdravlje optuženog. Ovaj se svedok nalazi ovde već 10 dana. On ima zdravstveno stanje koje nije opasno, ali, isto tako, nije baš ni najbolje. Imajući u vidu to šta se dogodilo, imajući u vidu stres ovog svedoka tokom protekla dva dana, imajući u vidu da se dogodilo nešto šta ga je potpuno iznenadilo, to takođe treba uzeti u obzir prilikom donošenja odluke da se postupak ne nastavi u ovom trenutku. Ovaj Međunarodni sud uvek ide i dalje od onog šta je apsolutno potrebno kako bi osigurao blagostanje žrtava i svedoka. Pre nego što je gospodin Bulatović ovde postao optuženi, on je bio svedok. I to treba da uzmemo u obzir i treba mu dati vremena da razmisli. Sledeće pitanje, gospodine predsedniče, je pravo na advokata po sopstvenom izboru. Sve ovo dogodilo se iznenada za gospodina Bulatovića. Ja ga ovde danas zastupam i kao što sam već rekao na početku, moj je mandat ograničen da ga zastupam sve do početka postupka protiv njega. Zašto? Zato što bi ovaj optuženi sasvim ispravno želeo da se posavetuje sa pravnim zastupnikom po svom sopstvenom izboru kod kuće, da se poslužim njegovim rečima i onda da donese odluku o tome kako da nastavi. Vi ste videli da je ponašanje ovog svedoka u sudnici principijelno i taj princip je možda nešto o čemu će on želeći da razgovara sa advokatom koga će sam da odabere. U ovom slučaju on želi sa advokatom po svom izboru da razgovara o svemu šta se dogodilo sasvim neočekivano i u veoma kratkom vremenskom

periodu. On se našao u situaciji gde je on doneo jednu odluku, odlučio da se te svoje odluke drži i sada je suočen sa činjenicom da je optužen pred jednim Međunarodnim krivičnim sudom. Ja mislim, gospodine predsedniče, da je pravo da on sam odabere svog advokata, iako će on možda na kraju da se opredeli i za to da zadrži mene, ja to ne znam, međutim ja ovde danas mogu da potvrdim samo to da je moj mandat ograničen samo na predstavljanje gospodina Bulatovića do početka postupka.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Burgon, svedok treba da zna, treba da mu bude jasno da on sada, u ovom trenutku, može da promeni svoje mišljenje, dakle i da tako olakša probleme i sebi i svima drugima, dakle ta mogućnost i dalje postoji.

ADVOKAT BURGON: Ja ne mogu da dam komentar u vezi sa ovim pitanjem, mislim da bi bilo neprikladno da ja odgovorim na ovaj komentar. Smatram da pre svega ovo Pretresno veće ne bi trebalo da vodi postupak po ovom pitanju, a takođe mislim da sam postupak ne bi trebalo danas uopšte da počne, jer u skladu sa Pravilom 77(D)(II), tu stoji da iako Pretresno veće može da preduzme krivično gonjenje, mi smatramo da Predmet treba da se ustupi drugom Pretresnom veću. I, naravno, postupak za nepoštovanje Suda treba da započne što je pre moguće. Naravno, ukoliko Pretresno veće želi da postavi određena pitanja svedoku, on će, naravno, da odgovori na ta pitanja i reći će da je on spreman da se vrati što je moguće pre nazad, ovde, kako bi se započelo sa postupkom.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Burgon, ako pogledamo oblasti na osnovu ovog pravila na osnovu koga Pretresno veće može da započne postupak, vi kažete da ne bi bilo prikladno da ovo Pretresno veće pokrene postupak i da vodi krivično gonjenje. Sad me zanima sledeće i želim da to bude jasno: po vašem mišljenju razlog za to je zato što se Pretresno veće već odredilo po jednom konkretnom pitanju.

ADVOKAT BURGON: To je jedan od mojih argumenata, ali, uopšteno govoreći, radi se o tome da optuženi ima pravo na pravilno suđenje pred nezavisnim Pretresnim većem. Čitajući samo transkript, jučerašnji transkript, izgleda da postoji verovatnoća da nećemo biti u takvoj situaciji, imajući na umu pitanja koja su postavljena optuženom i imajući na umu odgovore.

SUDIJA ROBINSON: Dakle, vi mislite da Pretresno veće ne bi bilo nezavisno u tome?

ADVOKAT BURGON: Da, to se dovodi u pitanje. Osim toga, postoje i činjenice, a jedno od pitanja je da li je Pretresno veće uopšte moglo da nastavi, odnosno da li je Pretresno veće moglo da dozvoli da Tužilaštvo počne sa unakrsnim ispitivanjem.

SUDIJA ROBINSON: Da, ali vi ste ovde citirali praksu Vrhovnog suda Ujedinjenog Kraljevstva (United Kingdom) i ukoliko bismo mi tu odluku pratili, onda ispada da Pretresno veće ne bi moglo krivično da goni za nepoštovanje Suda, već da bi to trebalo da preuzme drugo Pretresno veće, dakle Pretresno veće u sastavu drugih sudija.

ADVOKAT BURGON: Da, ja mislim da bi to bila uobičajena praksa kad imamo situaciju da je Pretresno veće bilo uključeno događaje koji su doveli do određenog ponašanja koje je sada predmet nepoštovanja Suda.

SUDIJA ROBINSON: Da, ali u većini slučajeva to bi bilo tako, ali to onda znači da ovaj deo pravila jeste *ultra vires*, odnosno da je deo jednog pravnog korpusa, jer onda bi to značilo da inherentna ovlašćenja ne mogu da se vrše.

ADVOKAT BURGON: Pa ja ne mogu sad da kažem da je pravilo 77(D)(II), *ultra vires*, ali bih čak rekao da se radi o suprotnoj

situaciji budući da postoje neki slučajevi kada isto Pretresno veće može da pokrene postupak za nepoštovanje Suda, ali ja vam sada iznosim samo stav u vezi sa ovim slučajem, imajući u vidu činjenice u ovom Predmetu. Jednostavno smatram da ne bi bilo prikladno da isto Pretresno veće vodi postupak za nepoštovanje Suda.

SUDIJA ROBINSON: To sam vam samo spomenuo iz razloga što ste možda upoznati sa velikim brojem sudske prakse kada do nepoštovanja dolazi pred određenim Pretresnim većem i onda u tom slučaju Pretresno veće odmah prelazi na postupak za nepoštovanje Suda.

ADVOKAT BURGON: Ja sam upoznat sa postupkom za nepoštovanje Suda, jer znamo da je to, u stvari, postupak za nepoštovanje Suda iz pravnih sistema *common law*. Ja dolazim iz takvog sistema. U Kanadi (Canada), odakle ja dolazim, sve će da zavisi od činjenica. U nekom predmetu sudija može da odluči da nastavi sa postupkom ukoliko se ne radi o bitnom pitanju i ukoliko takva odluka neće da utiče na Pretresno veće odnosno na zaključak Pretresnog veća, međutim u drugim slučajevima predmet će da se prebaci drugom Pretresnom veću kako bi ono moglo da postupa i odlučuje. Ali, u svakom slučaju, postoji i prednost, jer ako se prebaci drugom Pretresnom veću, onda Pretresno veće ne mora da prekine sa suđenjem u predmetu u kome sudi. Dakle to je jedan od razloga zašto se takođe predmeti prebacuju drugim Pretresnim većima, ali glavni razlog ostaje pravo optuženog na pravično suđenje pred nezavisnim Pretresnim većem.

SUDIJA ROBINSON: Hteo bih da shvatim vaš argument o vezi između suđenja *in absentia* i postupka za nepoštovanje Suda. Da li vi, u stvari, kažete da suđenje *in absentia* nije prikladno s obzirom na okolnosti da to, u stvari, znači da Tužilaštvo ne bi moglo da postavi ni jedno pitanje ovom svedoku dok optuženi Milošević nije prisutan?

ADVOKAT BURGON: Da, to je moj odgovor. Ukoliko ne postoji mogućnost da se održava suđenje *in absentia* i da ne postoji mogućnost da se delovi održavaju *in absentia*, svedok, dakle, ne bi mogao ni da odgovara na pitanja, niti bi se našao u situaciji u kakvoj se danas nalazi.

SUDIJA ROBINSON: Zato sam vam ja i rekao da se ne radi o suđenju *in absentia*. Mi smo jasno stavili do znanja da se to odnosi samo na ovog svedoka čije je svedočenje počelo, glavno ispitivanje ovog svedoka se završilo i ostalo je samo da ga tužilac unakrsno ispita, tako da možda vršiti paralelu sa suđenjem *in absentia* nije prikladno.

ADVOKAT BURGON: Ja sam koristio reč "suđenje *in absentia*", ali mislim da treba da se usredsredimo na pitanje da li suđenje može da se nastavi. Ono šta Pretresno veće danas kaže, gospodine predsedavajući, jeste da je Pretresno veće bilo zaista uvereno da može da se nastavi sa unakrsnim ispitivanjem svedoka i to na osnovu odluke Žalbenog veća. Ukoliko to jeste tako i ukoliko Pretresno veće ne bi moglo da nastavi, onda ne bi ni postojali nepoštovanje Suda, niti bi postojao ovaj postupak i zato ja smatram da je to valjan razlog zašto bi drugo Pretresno veće trebalo da preuzme ovaj slučaj.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Burgon, da li bih mogao da vidim ona dva dokumenta na koje ste se osvrnuli?

ADVOKAT BURGON: Naravno. Izvinjavam se što sam flomasterom obeležio neke delove.

SUDIJA ROBINSON: Pa možda ćemo imati koristi od toga, gospodine Burgon.

SUDIJA BONOMI: Mislim da ste se takođe pozvali na jedan slučaj iz "All England Law Report" ... Ne, nije se radilo o predmetu, radi-

lo se o direktivi. Da li se to nalazi u ovom dokumentu?

ADVOKAT BURGON: Ja ne mogu sada ponovo da se setim imena ... U stvari, radilo se o Predmetu *Kiprijanu protiv Kipra*, dakle tu imamo jedan komentar.

SUDIJA BONOMI: Da li je taj *Predmet Kiprijanu* svežiji od odluke Vrhovnog suda?

ADVOKAT BURGON: Da, mislim da jeste, mislim da se zbog toga oni i pozivaju na ...

SUDIJA BONOMI: Koliko se ja sećam, možda može neko da mi pomogne, mislim da postoje engleski izvori i to Žalbenog veća, engleskog, koji ukazuju na situacije kada je potrebno da se pokrene postupak za nepoštovanje suda, kako bi se nastavilo sa suđenjem i tada se, u stvari, priznaje da Pretresno veće treba da nastavi, odnosno da se bavi nepoštovanjem Suda, a ne da se predmet ustupi nekom drugom Pretresnom veću. Dakle, to je po engleskoj sudskoj praksi, ja sam se nadao da ste se vi možda i na to osvrnuli, da imate to među dokumentima.

ADVOKAT BURGON: Mislim da nemam taj dokument. Bez obzira šta se odluči, u ovom slučaju mislim da neće doći do odugovlačenja u ovom Predmetu. Ako se Predmet prebaci drugom Pretresnom veću, to će omogućiti ovom Pretresnom veću da nastavi sa radom.

SUDIJA BONOMI: Da, ali pozivanje na pravnu nauku, na taj izveštaj, tu se nepoštovanje Suda definiše kao ponašanje kojim se nanosi uvreda. E sad, ja ne znam da li baš imamo tu situaciju, a takođe kakva je situacija u, recimo, pred nekim engleskim Sudom ili pred engleskim sudijom. Mislim da to baš ne odgovara situaciji ovde pred Međunarodnim sudom. U svakom slučaju, ja mogu da pročitam ove dokumente, a takođe mislim da ste imali neke komentare u vezi

*Predmeta Kiprijanu ... A ne, ovde je samo komentar u vezi sa
Predmetom Kiprijanu iz januara 2004. godine. Hvala vam.*

ADVOKAT BURGON: Hteo bih samo da napomenem da sam se ja upoznao sa ovim slučajem sinoć. Danas pre podne sam pokušao da prikupim što je moguće više materijala, ali što se tiče nacionalne jurisdikcije i nacionalnog prava, to se često spominje, postoji, naravno, pravilo o tome da nacionalno pravosuđe ne obavezuje Međunarodni sud i ja se, naravno, s tim slažem, međutim mogu se citirati primeri kako bi se jednostavno objasnila neka pitanja i to da ja u principu smatram da se ovde radi o pravu optuženog na pravično suđenje pred jednim nepristrasnim i nezavisnim Pretresnim većem, a mislim da bi se to garantovalo na taj način što bi se predmet ustupio jednom drugom Pretresnom veću.

SUDIJA ROBINSON: Hteo bih da kažem da vam je Pretresno veće zahvalno na vašim argumentima, a pogotovu imajući na umu da ste se tek nedavno upoznali sa ovim pitanjem, gospodine Burgon i ja mislim da bi optuženi, odnosno da bi išlo optuženom u korist ukoliko bi nastavio da se koristi vašim uslugama. Sada ću da se posavetujem sa svojim kolegama.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Bulatoviću, hteo bih da vam postavim sledeće pitanje. Vaš zastupnik je rekao da vi želite da izaberete advokata po sopstvenom izboru i to u vezi samog izjašnjavanja o krivici i takođe u vezi sa postupkom. Recite nam koliko vremena bi vam bilo potrebno za to? Kao što sam ja već rekao, mi imamo puno poverenje u gospodina Burgona i mislimo da bi vam išlo u korist ukoliko biste njega zadržali za svog advokata. U svakom slučaju, ukoliko biste odlučili da izaberete advokata po svom izboru, koliko vremena bi vam bilo potrebno za to?

SVEDOK BULATOVIĆ: Gospodine Robinson (Robinson) i gospodine sudija, smatram da bi mi dovoljno bilo maksimalno, da se

dogovorim sa mojim advokatima, imam ja advokate u Beogradu ... Najviše do mesec dana dali bismo odgovor na tužbu ili žalbu, kako se to kaže. Mislim da bi to dovoljno bilo.

SUDIJA ROBINSON: Mislim da mesec dana nije potrebno za ovakvu jednu optužnicu, ali konsultovaću se sa svojim kolegama.

(Pretno veće se savetuje)

TUŽILAC NAJS: Da li bih ja mogao da kažem nešto u vezi sa vremenom.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najs (Nice).

TUŽILAC NAJS: Predlog da se odvoji određeno vreme ovom optuženom za pripremu njegove odbrane možda treba da se stavi po strani potrebe ovog Suda da upravlja svojim poslovima i takođe da može da upravlja ponašanjem svedoka. Ne bih sada da ulazim u sve detalje, ali bilo kakvo odlaganje u vezi sa ovim optuženim bi poslalo signal ohrabrenja drugim svedocima i Pretresno veće bi bilo potpuno bespomoćno da se bavi ovakvim problemima ukoliko bi se oni ponovo pojavili. Ja bih pozvao Pretresno veće da najkasnije odloži ovo pitanje do sutra kako bi se prostudirala pravna pitanja i, naravno, ukoliko je potrebna još neka pomoć osim onih dokumenata koje je dostavio gospodin Burgon, ali hteo bih da primetim, siguran sam da je i Pretresno veće to primetilo, da bi moglo da se kaže da odgovor ovog svedoka koji je sada optuženo lice, da to može da se uklopi u ponašanje svedoka ...

SUDIJA BONOMI: Hteo bih sad odmah da kažem da vi uopšte niste pozvani da se pojavljujete u ovom kontekstu u ovom postupku. Ukoliko Pretresnom veću bude bila potrebna pomoć od Tužilaštva, možda će do toga da dođe s obzirom na okolnosti, onda ćemo mi da zatražimo tu veću pomoć, ali mislim da vi nemate nikakvu nezavisnu ulogu u svemu ovome.

TUŽILAC NAJS: U redu, ako je to vaše mišljenje, neću ništa drugo da dodam, osim što će vam možda da bude od pomoći jedan dokument koji vam može pomoći u ograničenom smislu, a to je odluka škotskog suda gde su preispitane pravne osnove Suda koji se bavio nepoštovanjem Suda. Ovo sam dobio od gospodina Rakstona (Ruxton). Imam kopije toga.

SUDIJA BONOMI: Da li je to nakon *Predmeta Kiprijanu*?

TUŽILAC NAJS: Da, to je 2001. godine Ö

SUDIJA BONOMI: Po mom mišljenju to nam nije ni od kakve koristi.

SUDIJA ROBINSON: Pretresno veće većinom glasova donosi odluku da nastavljamo sa radom u četvrtak, 5., u 9.00. To će optuženom da da dovoljno vremena da se posavetuje sa advokatom po svom izboru. Četvrtak, 5. maj, 9.00. Gospodine Burgon?

ADVOKAT BURGON: Hvala, gospodine predsedniče. Da li sam dobro shvatio vašu odluku: Pretresno veće je odlučilo da samo nastavi da rešava u ovom postupku i neće ovaj Predmet da prebaci nekom drugom Pretresnom veću?

SUDIJA ROBINSON: Da, ali ne možemo da isključimo mogućnost da advokat po izboru optuženog takođe iznese argumente po tom pitanju. Rasprava se nastavlja u četvrtak 5. maja u 9.00. Gospodine Bulatoviću, vi sada možete da idete, a mi ćemo sada da se vratimo glavnom suđenju.

SVEDOK BULATOVIĆ: Hvala.

ADVOKAT BURGON: Ako mi dozvolite, ja ću da napustim sudnicu

zajedno sa svojim klijentom.

SUDIJA ROBINSON: Imamo samo još 10 minuta. Gospodine Kej (Kay), da li imate bilo kog svedoka spremnog?

ADVOKAT KEJ: Nemam ni jednog svedoka koji je spreman. Pitanje kojim sada treba da se pozabavi Pretresno veće kad je reč o pozivanju svedoka, osim problema sa Bulatovićem, je pitanje suđenja *in absentia*.

SUDIJA ROBINSON: Mi ćemo da dobijemo izveštaj o zdravstvenom stanju optuženog u petak. Gospodine Najs, imate li vi nešto da kažete o tome?

TUŽILAC NAJS: Da, u vezi s tim želim da kažem sledeće: suđenje treba da se nastavi kao da gospodin Kej upravlja njime, da se poslužim našim rečnikom iz jedne ranije faze i da Pretresno veće može da nastavi sa postupkom barem dok se ne iznesu protivni argumenti u odsustvu optuženog, u skladu sa paragrafom 20 odluke Žalbenog veća. To bi značilo da treba preduzeti korake da se svedok Jašović pozove, da ga pozove gospodin Kej, ali ne mogu sada da idem dalje od toga. Koliko ja znam, Jašović je još uvek u Hagu (The Hague). Moj drugi argument je da, bez obzira na sve ovo, vreme koje je proteklo ove nedelje je vreme koje treba da se oduzme od 150 dana dodeljenih optuženom. Moji razlozi za ovakav argument su sledeći: ja sam to prvo spomenuo kad su svedoci počeli da odbijaju da sarađuju sa Sudom pre nego što je Žalbeno veće donelo svoju odluku. Tužilaštvo je to spomenulo u svom podnesku tokom 9., 10. i 11. novembra, podnesku dostavljenom tokom rasprave koja je održana tih dana, to je kasnije objavljeno u javnosti i mi smo u paragrafu 17 izneli naše argumente. Ja sam se ponovo bio osvrnuo na to u vreme kad je optuženi imao grip. Tužilaštvo smatra da je najviši prioritet to da se ovo suđenje privede kraju u razumnom roku. Ovo Pretresno veće i Žalbeno veće su optuženom pružili svaku mogućnost i sva sredstva da, uzevši u obzir njegove lične okolnos-

tu, uključujući i njegovo zdravstveno stanje, nastavi sa radom. U svetlu do sada donetih odluka, trebalo bi ovu nedelju računati kao vreme koje je on potrošio. Ja sam isto tako hteo da primetim jednu stvar što sam već želeo da kažem pre nego što je sudija Bonomi (Bonomy) rekao da ne želi da me sluša u vezi s tim. Želim da kažem da iako možda nikad neće biti moguće ustanoviti da li svedoci sada ili oni svedoci od ranije, deluju u skladu sa zajedničkim planom ili prema nekim uputstvima, bez obzira na to Pretresno veće može da bude sasvim sigurno da bi samo jedna reč optuženog da svedoci dođu i sarađuju sa Sudom i svedoče u njegovom odsustvu, sigurno bila poslušana. I da bi ciljevi ovog Suda da se ovo suđenje privede kraju sigurno bili postignuti na bolji način. To su moji argumenti u vezi s tim. Ja se opet vraćam na neke stvari, zahvaljujem se gospodinu Rakstonu i moram da kažem jednu stvar u vezi sa onim šta je rekao gospodin Burgon. Na Visokom sudu Velike Britanije (High Court of Judicary), lordovi Penrouz (Penrose), Hamilton (Hamilton) i Aberneti (Abernethy), 2004. godina. Źao mi je što ne znam kako tačno da citiram ovaj članak, ali imam tu kopiju, žalbeni broj MISC 306/03. Čini mi se da ta odluka govori o istom pitanju. Pokušaćemo da dobijemo neku bolju verziju ...

SUDIJA BONOMI: A to se bavi *Predmetom Kiprijanu?*

TUŹILAC NAJS: Nisam uspeo to dovoljno detaljno da pogledam, ali datum bi to sugerisao. U svakom slućaju, ako to bude dostupno, mi ćemo o tome da obavestimo gospodina Burgona.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kej, konkretno o pitanju oduzimanja vremena ...

(Pretresno veće se savetuje)

ADVOKAT KEJ: Samo nekoliko stvari. Po našem mišljenju Pretresno

veće bi počinilo tešku jurisprudencijsku grešku ako bi sledilo argumente gospodina Najsa koji zastupa Tužilaštvo. To je put kojim ne ide niko ni u jednom pravnom sistemu sveta, koji je suprotan i komentarima i sadžaju člana 14 Međunarodne povelje o građanskim i političkim pravima, koji je suprotan izveštaju Generalnog sekretara kojim je osnovan ovaj Sud, a u skladu sa paragrafom 2 Rezolucije Saveta bezbednosti 808 (UN Security Council Resolution 808), gde se kaže da postoji široko rasprostranjeno mišljenje da Statut ovog Suda ne bi trebalo da sadrži odredbe o suđenju u odsustvu, budući da to nije u skladu sa članom 14 Povelje o građanskim i političkim pravima koja predviđa da se optuženom uvek sudi u njegovom prisustvu. Mi apelujemo na Pretresno veće da ne poćini takvu jurisprudencijsku grešku, ćime bi se sigurno izložilo velikim kritikama.

SUDIJA ROBINSON: A kako vi tumaćite paragraf 20 Źalbenog veća?

ADVOKAT KEJ: Reć koje se koristi u tom paragrafu je reć “ućestvovati”. Tu se ne radi o odsustvu optuženog. Źalbeno veće nikada nije raspravljalo o pitanju suđenja u odsustvu. Ono je raspravljalo o tome u kojoj meri optuženi moųe da ućestvuje u postupku. Mada bi moųda moglo da se dođe do toga da se na kraju ogranići njegovo ućestvovanje i da mu se zbog toga, na neki naćin, nametne advokat. Zato su oni i spomenuli “promena uloga u suđenju”. Ali moram da priznam da mi ne moųemo da upravljamo ovim Predmetom, a da na “putnićkom sedištu” iza nas niko ne sedi.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Kej.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najsa, ćuli smo vaųe argumente o pitanju vremena i o tome da bi to trebalo da se uraćuna u vreme

za odbranu optuženog, međutim, u ovom konkretnom slučaju Pretresno veće nije sklono tome da se to uračuna u vreme optuženog, iako priznajem da ćemo tom pitanju morati da se vratimo na nešto široj osnovi kasnije. Nastavljamo sa radom u ponedeljak ujutro. Očekujemo zdravstveni izveštaj o stanju optuženog u petak. Ako tada budemo dobili taj izveštaj, izdaćemo nalog u tom smislu.

TUŽILAC NAJS: Izvinjavam se što pitam, ali potrebno mi je razjašnjenje kako bih mogao da se pripremim. Hoće li u tom nalogu takođe jasno da stoji da li će se možda nešto dešavati ako optuženi ne bude ovde?

SUDIJA ROBINSON: To će da zavisi od svih informacija koje ćemo tada da imamo na raspolaganju. Rasprava se prekida.

Fond za humanitarno pravo